

Dr. KOVÁCS LAJOS

JELENTÉS

egy nyolctagú felekezetközi küldöttség június 3—18. között az Amerikai Egyesült Államokban tett látogatásáról

Örömmel fogadtam a felkérést, hogy egyháзам képviselőjében részt vegyek egy felekezetközi küldöttségben, amely a „Lelkiismerethez szóló felhívás alapítványa“ című észak-amerikai szervezet meghívására volt hivatva két hetet az Egyesült Államokban eltölteni.

Ez a szervezet 1965-ben létesült észak-amerikai katolikus, protestáns, izraelita és ortodox egyházi vezetők részvételével. Eddig a Szovjetunióban, Észak-Irországban, Spanyolországban, Magyarországon és a világ több más országában tett látogatást, a vallásos szabadság minél szélesebb körű érvényesülésének szükségessége jegyében.

Elutazásunk előtt részt vettem az észak-amerikai nagykövetnek, Rudolf Aggrey-nek a küldöttség tagjai és feleségei tiszteletére rendezett vacsoráján.

A küldöttség június 3-án reggel indult román gépen az Otopeni-i repülőtérrel. A küldöttség tagjai az alábbiak voltak:

1. Dr. Nicolae Corneanu temesvári metropolita, a küldöttség vezetője.
2. Antonie Plămădeala, az Ortodox Patriarkátus püspöke.
3. Dr. Moses Rosen főrabbi, a Romániai Izraelita Hitközösség vezetője, feleségével együtt.
4. Dr. Albert Klein, a Német Evangélikus Egyház püspöke.
5. Petru Gherghel, a Római Katolikus Egyház Iași-ban székelő ordináriusa.
6. Salil Regep imám, a Mohamedán Egyház bukaresti vezetője.
7. Dr. Ion Bunaciu, a bukaresti Baptista Teológiai Szeminárium igazgatója.
8. Jómagam, az Unitárius Egyház képviselőjében.

Délután 3 órakor, a mi időszámításunk szerint este 9 órakor, 11 órai kellemes út után megérkeztünk a New York-i Kennedy-repülőtérre. Itt a város polgármesterhelyettese várt és üdvözölt. Azután másfél órai autózás után megérkeztünk a szállodába. A Park Lane nevű, 45 emeletes szálloda 35. emeletén laktam, a főváros szívében, rendkívül kényelmesen.

Látogatásunk első napján, június 4-én, hétfőn a Fordham nevű, hatalmas kiterjedésű római katolikus jezsuita egyetemet látogattuk meg, ahol ebédrel látott szívesen az egyetem rektora. Délután az evangélikus Szent Péter templomot tekintettük meg, mely a város középpontjában hatalmas, modern építmény. Este a lutheránus világszervezet vezetői által rendezett vacsorán vettünk részt.

Június 5-én, kedden a Pierre Hotel nevű épületben sajtókonferencia volt, amelyen az újságírók különböző kérdéseire válaszoltak a küldöttség tagjai. Ennek az épületnek a nagytermében, mintegy 800 meghívott jelenlétében ünnepi diszebed volt a főváros legelőkelőbb társadalmi rétegeinek a részvételével. Ez alkalommal az ünnepi előadást Andrew Young, az Egyesült Nemzetek akkori észak-amerikai nagykövete, a néger nép kiemelkedő jelentőségű képviselője tartotta. Este a Lincoln Center-nek nevezett nagykiterjedésű, opera, színház, filharmonia részére nemrégiben épített épületrészlet egyikében, a teljesen modern, ún. Metropolitan Opera House-ban rendkívül színvonalas balettprogramot néztünk meg; az operában egyetlen üres hely sem volt.

Június 6-án, szerdán egy katolikus kórházat látogattunk meg. Utána az Izraelita Világszövetség székházában volt fogadás és ebéd. Délután egy hajókiránduláson vettünk részt. A fővárostól néhány kilométernyire a kikötő bejárata előtt emelkedő híres szabadságszobortól nem messze fekszik Ellis sziget, amelynek meglátogatása kirándulásunk megrázó élményét jelentette. Erre a szűk kis szigetre érkeztek az 1890 és 1924 közti időszakban, tehát 34 éven keresztül az Észak-Amerikába bevándorlók; számuk kb. 12 millió volt. Szinte elképzelhetetlen körülmények között kellett a bevándorolni óhajtoknak egy egész sor vizsgálaton átmenniük, mielőtt Amerika területére léphettek. Sokan hosszú hónapokat töltöttek itt családtagjaikkal együtt. Egy részüknek megfelelő igazolványok hiányában vagy betegségük miatt vissza kellett fordulniuk és az elhagyott otthonba visszatérniük. Megdöbbentő történeteket mesélt vezetőnk a szerencsétlen emberek millióinak mérhetetlen szenvedéséről és nélkülözéséről. Utána New York legmagasabb épületének, a World Trade Center-nek, a világkereskedelem központjának 107. emeletére vitt fel a lift, ahonnan a város megragadó látképe tárult elénk.

Június 7-én, csütörtökön a Yeshiva nevű izraelita egyetem évzáró ünnepélyére mentünk, ahol egy Nobel-díjas fizikus, Izrael kulturális minisztere és dr. Rosen Moses, a romániai izraelita vallásfelekezeti fő-rabbija, küldöttségünk tagja tiszteletbeli doktori avatásán is részt vettünk.

Délután az Észak-Amerikai Egyházak Ökumenikus Tanácsa fogadott; utána a híres protestáns Union teológiai főiskola rektora látott szívesen; itt több unitárius teológiai hallgató is tanult.

8-án, pénteken a városházán Koch polgármester fogadott; utána az Egyesült Nemzetek improzálás székházát tekintettük meg, ahol dr. Robert Muller igazgató tartott részünkre a világszervezet munkáját részletesen ismertető előadást; utána az Egyesült Nemzetek államtitkára, Brian Urquhart adott tiszteletünkre ebédet. Itt Románia Szocialista Köztársaság Egyesült Nemzetek-beli nagykövetével, Teodor Marinescuval is találkoztunk.

Este az egyik nagy zsinagógában rendezett fogadáson vettünk részt. Házigazdánk Arthur Schneier, a zsinagóga kiváló fő-rabbija, az amerikai közélet egyik kiemelkedő személyisége, a „Felhívás a lelkiismerethez alapítvány” egyik megalapítója és legfőbb irányítója volt, aki látogatásunk fáradságátlan vezetőjének bizonyult.

Június 9-én és 10-én látogattam tettem dr. Donald Harrington lelkész és felesége, Szánthó Vilma otthonában; innen telefonbeszélgetést folytattam az ottani Unitárius Egyház új elnökével, Eugen Pickette-el, aki ígéretet tett, hogy a közeljövőben egyházunkat hivatalos minőségében

meg fogja látogatni. Vasárnap délelőtt az egyik nagy és a régi unitárius hagyományokat őrző, all Souls Church nevű templomban nagy gyülekezetnek egyházunk üdvözlését tolmácsoltam.

Hétfőn, június 11-én a La Guardia repülőtérrel az ország fővárosába, Washingtonba utaztunk, ahová egyórai út után érkezünk. A jelenleg legmodernebb, Hilton nevű szállodában laktunk. Délután a nemzeti képtárat tekintettük meg, este pedig a romániai nagykövetség vendégei voltunk, ahol Nicolae Ionescu nagykövet távollétében helyettese részünkre nagyszabású fogadást rendezett.

12-én, kedden az ún. Capitol-ban, a nemzet székházában az egyik közismert szenátor, Claiborne Pell dolgozószobájában fogadott, amelynek során különféle kérdések megbeszélésére került sor.

Délben, miután a Fehér Ház termeit meglátogattuk, magas színvonalú ebéden vettünk részt a Külügyminisztérium, a State Department modern, monumentalis épületének Thomas Jefferson nevű gyönyörű termében. Az ebéden az észak-amerikai politikai élet számos kiemelkedő személyisége vett részt, méltatva a küldöttség missziójának jelentőségét.

Este a fővárostól kb. 30 km-re fekvő szabadtéri színházi előadáson vettünk részt.

Másnap, 13-án Washington néger főpolgármestere, John Barry fogadott, aki az egyik helyi unitárius gyülekezet buzgó tagja és a romániai Unitárius Egyház múltjáról és jelenéről részletesen érdeklődött. Délután az Egyesült Államok-beli római katolikus püspökök évi konferenciáján tettünk látogatást. Este egy volt szenátor és jelentős üzletember, Thomas Kelly látott egy előkelő étteremben vendégül, aki országunkat több alkalommal kereste fel.

Június 14-én, csütörtökön repülőgépen visszatértünk New Yorkba. Este az Örmény Egyház metropolitája, Manoogiam pazar székházában vacsorán vettünk részt.

15-én, pénteken délelőtt New York szegénynegyedében, Brooklynban egy mohamedán egyházi szertartáson vettünk részt. Délben a görög Ortodox Egyház érseke, Iakovos látott szívesen vendégül.

16-án, szombaton a bukaresti híres Bulandra színház New York-i vendégszereplése alkalmával tartott előadásán vettünk részt, Ion Caraiale híres *Elveszett levelét* néztük meg nagyszerű előadásban.

Vasárnap este, miután a Schneier főrabbi által adott búcsúebéden vendéglátóinktól búcsút vettünk, egy 405 férőhelyes, teljesen megtelt holland repülőgépen Amsterdamig utaztunk, ahova hétfőn, 18-án reggel érkezünk; onnan utunkat egy román géppel folytatva, délután az Otopeni-i repülőtéren szerencsésen leszálltunk.

Az eddig elmondottak kiegészítéseképpen megjegyezni kívánom az alábbiakat. Programunk rendkívül gazdag, színes, változatos, fárasztó, de élményekben gazdag volt. Minden látogatásunk, fogadások, ebédek, vacsorák alkalmával a küldöttség minden tagja felszólalt és elmondta köszöntését. A román nyelvű felszólalásokat két állandóan rendelkezésünkre álló tolmács fordította angolra, akik az angol nyelvű válaszokat román nyelven tolmácsolták. Én minden beszédemet angol nyelven tartottam. A New York-i Pierre Hotel, valamint a washingtoni külügyminisztérium tiszteletünkre rendezett díszbédjein az egész küldöttség nevében Nicolae Corneanu metropolita és Moses Rosen főrabbi tartottak általános tetszéssel fogadott köszöntőket. Az Egyesült Nemzetek szék-

házában rendezett ebéden az üdvözlő beszédet én tartottam, ezen kívül a washingtoni polgármester által adott fogadáson is, minthogy a polgármester unitárius, a küldöttség üdvözlését én tolmácsoltam.

Látogatásunk végeztével küldöttségünk vezetője, Nicolae Corneanu metropolita nyilatkozatában többek között ezeket mondta: „Mi, romániai vallási vezetők, első felekezeti küldöttségünk tagjai ezt a látogatást a legteljesebb mértékben pozitív tapasztaltnak minősítjük. Nekünk, akik mint viszonylag idegenek eljöttünk az Amerikai Egyesült Államokba, alkalmunk volt arra, hogy az amerikai vallásos tevékenység széles körű arculatának egy jelentős részével, a politikai, művelődési, nevelésügyi, humanitárius és üzleti világ kiváló személyiségeivel megismerkedjünk. E találkozások legjobb meggyőződésünk szerint mindkét résztvevő fél javát szolgálták. Látogatásunk tényleges hozzájárulás volt egymás jobb megértésének megvalósulásához, és kétségtelenül új lehetőségeket nyitott a különböző amerikai vallásfelekezetekkel való testvéri együttműködés fejlesztésére. Ez volt az első romániai felekezeti küldöttség, amelyben keresztény egyházi vezetők mellett az izraelita és mohamedán vallások fő képviselői is részt vehettek.

A túlaradó vendégszeretet mindnyájunkat lenyűgözött, hisszük, hogy azt hazánkban viszonzhatjuk.“ A megállapodás értelmében ui. a jövő év júniusában a miénkhez hasonló küldöttség meg fogja látogatni hazánk különböző vallásfelekezeteit.

Dr. SZABÓ ÁRPÁD

DR. KOVÁCS LAJOS PÜSPÖK 70 ÉVES

„A történelem homokóráján hét évtized nem nagy idő, de az ember életében mégis jelentős távolság. Amikor kimondjuk a nevét és hozzáteszük az évek számát, máris köréje és körénk telepedik a történelem“, — állapította meg köszöntőjében dr. Erdő János főjegyző. Mindannyian ezt éreztük, amikor az Egyházi Képviselő Tanács 1979. november 8-án ünnepi gyűlésében a hála, tisztelet és szeretet érzéseivel köszöntötte a jubiláló Főpásztort. Egyházunk történelmének egy szakasza rajzolódott lelki szemünk elé a múlt távlatában és eseményeiben, amely Püspök Atyánk fia életén és munkásságán keresztül formálódott alkotó jelenné a ma céljaiban és hivatásteljesítésében.

Az ünnepi gyűlés keretében elsőnek dr. Barabássy László főgondnok beszélt. Miután ismertette Püspök afia eredményekben gazdag életútját, ezeket mondta: „Nem mulaszthatom el, hogy egyetemes egyházunk, elnökségünk és nem utolsó sorban a magam nevében is hálás köszönetünket ne tolmácsoljam mindazért, amit Főpásztorunk fiatalos erővel, általam mindig csodált frissességgel tett és tesz Egyházunk egyeteme érdekében, egész lényével, munkásságával példát mutat, kijelölve azon utat, melyen haladnunk kell, melynek lényege, hogy országunkban mind a felekezetek egymás közötti viszonya, mind az állam és felekezetek közötti kapcsolat a kölcsönös megértés, egymás meggyőződésének tiszteletben tartása alapján áll, élvezvén a teljes vallásszabadságot, hogy kötelességünk teljesíteni társadalmi hivatásunkat, támogatni a nemes emberi eszméket, az emberek, a népek közötti közeledést fajra és meggyőződésre való tekintet nélkül, a világbéke megerősítéséért és egy igazságos és kölcsönös megbecsülésen alapuló társadalmi rend kialakításáért. Köszönjük azt a magatartást, mellyel Főtisztelendő Urunk az ökumenia jegyében egyetemes egyházunk iránti elismerést és hazánk többi felekezeteivel való egyetértést és együttműködést biztosítja.

De nem mulaszthatom el, hogy külön köszönetet ne mondjak azért, amit Főpásztorunk a világszervezetünk előtt jelent, mely elismerésként elsőnek tüntette ki a Schweitzer Albert emlékéremmel és melynek egy cikluson keresztül elnöke volt, annak most is végrehajtó bizottsági tagja, minden hívásra jelen van, ezzel is bizonyosságot téve, világszervezetünk elismerését és megbecsülését szerezvén meg és tartván meg egyetemes egyházunk iránt.

És ezzel mi, kik ma összegyűltünk, a magunk és azoknak a nevében is, akiket képviselünk, hogy Főpásztorunkat 70. születésnapja alkalmával